

правового регулювання // Вісник АПСВТ. 2019. № 4. С.57-64. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_4_2019-57-64.pdf

2. Осадчук С.В. Податкові надходження бюджетів територіальних громад регіону// Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2024. Том 23. Вип. 1 (56). С. 116-128. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/items/csc79a77-ad68-4827-bf27-b5a570ceb01>

3. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. Прихований клондайк: як розкрити потенціал бюджетів об'єднаних територіальних громад. URL: <https://voxukrame.org/uk/prihovaniy-klondajkyak-rozkriti-potentsial-byudzhativ-ob-yednanih-teritorialnih-gromad/>

Застосування технологій штучного інтелекту в системі оподаткування

Крочок Л.І., к.е.н., викладач-стажист кафедри обліку і оподаткування
Мельничук А.О., 11 м-о група, факультет економіки і підприємництва
Уманський національний університет садівництва

У сучасних умовах, коли обсяги податкової інформації швидко збільшуються, законодавство стає все складнішим, а проблема ухилення від сплати податків актуалізується, необхідно шукати нові підходи до адміністрування податків. Штучний інтелект (ШІ) може запропонувати перспективні рішення для оптимізації цього процесу.

Штучний інтелект має значний потенціал застосування у системі адміністрування податків, адже може автоматизувати процеси, пов'язані з обробкою та аналізом фінансових даних. Системи машинного навчання можуть аналізувати великі обсяги фінансових показників, що дозволяє ефективно виявляти аномалії, помилки та шахрайські схеми, забезпечуючи таким чином вищий рівень фінансового контролю. Системи збору та аналізу фінансових даних можуть забезпечити точніше та ефективніше управління фінансовою інформацією. Системи обробки текстів можуть аналізувати фінансову звітність [1].

Застосування штучного інтелекту у податковій сфері відкриває нові можливості:

- оцінка податкових ризиків з виключенням помилок контролюючих органів.

- контроль трансфертного ціноутворення в рамках боротьби з ухиленням від сплати податків.

- повернення сплачених податків після попереднього аналізу їх законності.

- надання послуг податкового консультування та прогнозування на основі тенденцій. Віртуальні помічники, такі як Siri, Alexa та Google Home, можуть відповідати на складні запитання.

- визначення типів податкової поведінки за допомогою аналізу витрат і характеристик груп платників податків.

- автоматизація процесу оподаткування складних податків, таких як соціальні внески фізичних осіб, корпоративні податки та ПДВ, що вимагає врахування багатьох витрат і знання податкового законодавства.

- уникнення мультिवаріантного вирішення податкових проблем шляхом аналізу різних варіантів, запропонованих штучним інтелектом [2, с. 8-9].

Однак, зіткнувшись з концепцією застосування штучного інтелекту в системі оподаткування, також стикаємося з ризиком зловживання технологіями ШІ, що вимагає відповідної оцінки з етичної точки зору і прийняття набору принципів, які повинні регулювати адміністративні дії. Зокрема, варто урахувати такі принципи:

1) обережності, за допомогою якого можна уникнути ускладнення алгоритмів або масштабів проєктів, в яких використовується ШІ. Крім того, принцип обачності повинен бути присутнім і при оцінці обґрунтованості висновків, що випливають з цих програм. Такі висновки не повинні замінювати, принаймні на початкових етапах, роботу податківців, а мають доповнювати її.

2) недискримінації. Як відомо, алгоритми базуються на гіпотезах, розроблених науковцями, що передбачає ризик того, що людські помилки або їх упередженість можуть бути перенесені на сам алгоритм, обумовлюючи обґрунтованість нових гіпотез та їх результатів.

3) пропорційності, згідно з яким треба оцінити ступінь втручання в права і гарантії платників податків у зв'язку з рішеннями, які приймаються програмами, що використовують ШІ.

4) принцип прозорості передбачає вжиття заходів, які дозволять платникам податків знати, чому було прийнято те чи інше рішення, не обмежуючи при цьому їхнє право на захист. Одним із рішень може бути вимога зовнішнього аудиту алгоритмів, які забезпечують їх належне функціонування.

5) приватності. Управління даними є важливим для забезпечення безпеки даних, за яку несуть відповідальність податкові адміністрації, дотримуючись при цьому права на приватність і конфіденційність. Крім того, адміністрації також повинні нести відповідальність за якість даних і заохочувати інтеграцію всієї інформації [1].

Таким чином, рішення, які можуть бути отримані за допомогою добре розроблених алгоритмів штучного інтелекту та на основі даних про платників податків, можуть сприяти удосконаленню податкової системи, що сприятиме єдності адміністративних критеріїв, більшій правовій визначеності для платників податків, скороченню часу на вирішення питань та зменшенню кількості конфліктів. Крім того, вони повинні призвести до зменшення можливостей для податкового шахрайства. Однак технології мають бути на службі у платників податків, а адміністративні дії в процедурах подання податкових декларацій повинні ґрунтуватися на принципах обачності, пропорційності, недискримінації, прозорості та інформаційного управління.

Список використаних джерел:

1. The use of Artificial Intelligence by tax administrations, a matter of principles. Inter-American Center of Tax Administrations (CIAT). URL: <https://www.ciat.org/the-use-of-artificial-intelligence-by-tax-administrations-a-matter-of-principles/?lang=en> (дата звернення: 15.09.2024 р.).

2. Волосович С., Василенко А., Чубаєвський В. Фінансові технології податкового адміністрування. *Scientia fructuosa*. 2019. №126, 4 (Вер 2019), С. 5–15. DOI:[https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019\(126\)01](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019(126)01).

Соціально-економічні проблеми підприємства та значення безготівкових розрахунків в сучасних умовах господарювання

Запорожець Я.О. – здобувач вищої освіти ОС «Магістр», спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Наразі перед українськими підприємствами стоїть завдання вижити, вистояти під час воєнних дій, можливо змінити розташування підприємств (переїхати) чи змінити асортимент продукції, підлаштовуючи його під реалії сьогодення (включаючи допомогу українській армії, тимчасовим переселенцям, соціально незахищеним верствам населення).

Серед ключових соціально-економічних проблем вітчизняних підприємств можна виділити наступні:

- нестабільність економічного середовища, а саме війна, інфляція, коливання курсу валют, недосконале законодавство створюють невизначеність та ризики для бізнесу, ускладнюють планування та інвестування;

- обмежений доступ до фінансових ресурсів - високі процентні ставки за кредитами, недостатній розвиток фондового ринку, складність залучення інвестицій, що обмежують можливості підприємств для модернізації, розширення виробництва та впровадження інновацій;

- низька конкурентоспроможність, а саме застарілі технології, низька продуктивність праці, недостатня якість продукції ускладнюють конкуренцію вітчизняних підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;

- стимулювання та активне впровадження безготівкових розрахунків сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій, зменшенню тіньової економіки та корупції. Це створює більш сприятливе середовище для розвитку бізнесу та залучення інвестицій;

- дефіцит кваліфікованих кадрів, значний відтік фахівців за кордон, невідповідність системи освіти потребам ринку праці призводять до нестачі кваліфікованих працівників, що негативно впливає на ефективність виробництва;